herpy

GEKKOER

Phelsuma madagascariensis

Phelsuma madagascariensis er en stor, grønn dagaktiv gekko fra Madagaskars østkyst og nordøst, med en rød stripe fra nesebor til øye og heftelameller under tærne som griper rundt glass og bambus. Den er aktiv om dagen, krever UVB og en varm solplass og er et dyr for den som vil se gekkoene sine i full aktivitet.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Madagascar day gecko Tidligere navn: *Gekko madagascariensis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**20-25 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Varmeplass	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**23-26 °C**
Luftfuktighet	**50-75 %**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, nektar og ferdigfôr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-24 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**3-4**
Inkubasjon	**47-82 dager** ved 25-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phelsuma madagascariensis er en av de store dagaktive gekkoene og blir omtrent 20-25 cm inkludert hale. Grunnfargen er lys til klar grønn, noen ganger med et blålig skjær mellom skjellene. En rust- eller rødfarget stripe går fra neseboret gjennom øyet til et sted bak øret, og ryggen har brune flekker som kan flyte sammen til en linje. Øynene er store, runde og uten lokk, med en ring av blå hud rundt. Under tærne sitter brede, flate lameller som hefter på glatte flater.

Hannen er større og sterkere farget enn hunnen og har større hode. Voksne hanner har tydelige porer på baksiden av lårene. Ungene ligner de voksne, men har forholdsmessig større hode og en oransje underside på halen.

Arten ble beskrevet i 1831 av John Edward Gray som *Gekko madagascariensis*, og det vitenskapelige navnet viser til Madagaskar. *Phelsuma grandis* ble tidligere regnet som en underart og er i dag en selvstendig art. Det er flere underarter i bruk, blant annet *Phelsuma madagascariensis boehmei* fra området rundt Périnet, men inndelingen er omstridt og anerkjennes ikke av alle. Den store dagaktive gekkoen som oftest sees i handelen, er normalt *P. grandis*, så sørg for å være sikker på hvilken art du kjøper.

Huden er tynn og skjør og kan revne hvis dyret tas tak i. Halen kan kastes av ved fare. Arten er et dyr å se på i terrariet heller enn å håndtere.

I fangenskap blir den i gjennomsnitt omtrent 15 år, mens levetiden i naturen anslås til under 6 år.

Utbredelse og leveområde

Phelsuma madagascariensis lever bare på Madagaskar og de nærliggende øyene. Kjernen i utbredelsen er østkysten mellom Fénérive og Mananjari, og dyret finnes også i det indre regnskogsområdet rundt Périnet og Andasibe. Mer omfattende oversikter nevner dessuten Ranomafana, det nordlige Madagaskar rundt Diego Suarez samt øyene Nosy Be, Nosy Komba, Nosy Sakatia og Nosy Tanikely.

De nøyaktige grensene for utbredelsen er ikke fullt ut avklart, fordi arten er blitt skilt fra nærstående former, og eldre funn kan høre til andre arter. Arten er innført til det sørlige Florida i USA.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Dyret lever i trær og er knyttet til tropisk regnskog, men finnes også i trær i gressland og på dyrkede arealer, ofte tett på mennesker. Registreringene ligger mellom omtrent 40 og 320 meters høyde. Gekkoen sitter på loddrette stammer og greiner, der den hviler og soler seg, og den er aktiv om dagen.

Klimaet er varmt og fuktig med regn det meste av året. Vannet får gekkoen fra dugg og regn på bladene. Nektar og fruktsaft inngår formentlig også i kostholdet, som hos andre dagaktive gekkoer, men det er ikke dokumentert nærmere for arten.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare få stellangivelser for *Phelsuma madagascariensis* selv, så tallene i stell- og avlsavsnittene er hentet fra den nærstående og like store *Phelsuma grandis*. Et enkelt voksent dyr skal ha et høyt terrarium på minst 60 × 60 × 120 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Et par skal ha minst samme mål og gjerne mer, slik at dyrene kan komme seg unna hverandre. Eldre anbefalinger på bare 60 × 30 × 60 cm til et par ligger langt under det som i dag regnes som minimum til ett dyr. Mindre ungdyr kan holdes enkeltvis i mindre bokser, der de lett finner fôr.

Innred med greiner, bambus, korkrør og levende planter i alle høyder, slik at dyret kan klatre, sole seg og gjemme seg. Bambus er særlig godt egnet både til klatring og eggleggingen. Gode planter er pothos, philodendron, dracaena og sansevieria. Kunstige planter egner seg dårlig for dagaktive gekkoer.

Som bunnsubstrat fungerer en fuktholdende blanding av kokosjord og jord uten gjødsel, omtrent 5 cm tykk, gjerne med et lag løvstrø. Bunnsubstratet skal være så grovt at dyret ikke kan svelge det når det fanger insekter. Bruk et terrarium med både sideventilasjon og nettinglokk, slik at luften ikke blir stillestående.

TEMPERATUR

Arten krever en tydelig temperaturgradient. Det varmeste stedet, en gren rett under en varmepære, skal ligge på omtrent 30-35 °C. Resten av terrariet skal om dagen holde omtrent 26-30 °C, og i de kaldeste delene nede ved bunnen kan det være litt kjøligere. Om natten skal temperaturen falle til 23-26 °C.

Til et stort terrarium brukes ofte to varmepærer på omtrent 40 W. Plasser dem slik at det bare er varmt øverst, og regulér med en dimmer eller termostat. Mål temperaturen med en digital sonde festet til solgreinen, og mål også nede i terrariet. Hvis dyret står stille og åpner munnen på den varmeste greinen, er det for varmt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på omtrent 50-75 % målt midt i terrariet. Den kan gjerne stige om natten og falle i løpet av dagen. Sprøyt terrariet grundig morgen og kveld, slik at planter og greiner er dekket av dråper. Gekkoen slikker vannet av bladene og kan også fjerne vann fra øyne og nese med tungen.

En vannskål er ikke nødvendig for dyr som drikker av sprøytede blader, men en lav skål med friskt vann kan stå på en fôrhylle og skiftes daglig. Et hygrometer viser om rytmen holder. Konstant svært høy fuktighet og stillestående luft gir mugg og hudproblemer.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er aktiv om dagen og trenger kraftig lys og UVB. Bruk et UVB-rør som kan gi omtrent UV-indeks 3-4 på solgreinen (Ferguson-sone 3). Monter det over nettinglokket, og velg rørets styrke etter terrariets høyde: et 6 %-rør passer når dyret sitter omtrent 17-23 cm fra røret, og et svakere rør til skyggedyr når avstanden er 10-15 cm. UVB-rør skal skiftes etter omtrent 12 måneder.

Supplér med et hvitt lys på omtrent 6500 K. Slå på lyset omtrent 13 timer om sommeren og 11 timer om vinteren, gjerne styrt av en tidsur. Det gir mer aktive dyr og bedre farger. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten spiser insekter og andre små leddyr og av og til frukt og nektar. I terrariet kan kostholdet bygges opp av levende insekter og et ferdigblandet pulverfôr til fruktetende gekkoer, som røres ut med vann og serveres i en liten skål på en hylle høyt oppe. Plasseringen av hyllen betyr noe, fordi dyret nesten ikke går på bakken.

Unge dyr under seks måneder får insekter daglig og pulverfôr annenhver dag. Voksne får insekter 2-3 ganger i uken og pulverfôr én gang i uken. Bytt mellom sirisser, gresshopper, kakerlakker og andre insekter, slik at kostholdet blir variert. Insektene skal være mindre enn avstanden mellom øynene til dyret. Pudre dem med kalk ved hver fôring og med et vitamin- og mineraltilskudd én gang i uken. Dyrene plukker ofte ut biter før de bestemmer seg for hva de vil spise.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er territoriell og aggressiv mot artsfrender, særlig de yngre dyrene. To hanner må aldri holdes sammen, fordi de kjemper til den underlegne er skadet eller død. Et par kan gå fint sammen, men noen par avviser hverandre og må skilles. Hunner kan holdes sammen hvis terrariet er stort nok, men det er ofte roligere å holde dyrene enkeltvis.

Gekkoen venner seg til den som steller den, og tar med tiden insekter eller pulverfôr fra hånden. Ta aldri tak i dyret, fordi huden kan revne. La nye dyr falle til i minst to uker før du prøver å komme tett på. Stressede eller syke hanner kan skifte farge og bli mørkere. Gekkoen kan gi fra seg en klikkende, froskeaktig lyd, som den lager med tungen mot ganen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen er større og sterkere farget enn hunnen og har større hode. Kjønnsmodne hanner har store porer på baksiden av lårene, og porene kan avsondre et voksaktig stoff. Kjønnsmodne hunner kan ha kalkavleiringer i en pose på hver side av halsen. Dyrene blir kjønnsmodne etter ett til to år.

Hunnen bør først settes i avl når hun er fullvokst og i god hold, slik at hun har nok kalk til eggene.

PARRING

I naturen legges eggene fra januar til juli med en topp fra februar til april. I terrariet kan dyrene yngle regelmessig hvis kostholdet, lyset og temperaturen er i orden. Hannen nærmer seg hunnen med rykk i hodet, og hunnen slikker ofte med tungen. Så griper hannen tak i hunnen mellom hode og hals med munnen og blir mørkere i fargen. Hunnen kan gi fra seg en nødlyd når hun tas tak i.

Paringen virker voldsom, men er normal. Pass på at hunnen ikke blir skadet, og skill paret hvis hannen blir ved å jage henne.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger vanligvis to egg om gangen og flere ganger i løpet av sesongen, med omtrent to til tre måneders mellomrom. Med en sesong fra januar til juli gir det anslagsvis tre til fire leggeomganger i året. Egget er hvitt og har hardt skall. Hunnen limer det fast i sprekker eller hulrom, så en bambusstokk, et korkrør eller et lignende skjulested er et godt sted.

Hun bruker mye kalk på eggene. Gi rikelig med kalk og insekter hele sesongen, og stopp avlen hvis hun går ned i vekt.

INKUBASJON

Eggene tas ut og inkuberes ved 25-29 °C. Hos arten bestemmer temperaturen kjønnet: ved omtrent 25-27 °C blir det oftest hunner, og ved omtrent 27-29 °C oftest hanner. Eggene klekkes etter 47-82 dager. Bruk en rugemaskin med termostat og en liten boks med lett fuktig underlag, slik at eggene ikke tørker ut.

Egg som faller sammen eller får mugg, er som regel ubefruktede eller døde. Fjern dem først når du er sikker.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er selvstendige fra klekkingen og ligner de voksne. Etter første hudskifte tar de små insekter, for eksempel to uker gamle sirisser. Hold hver unge i en liten plastbeholder på omtrent 30 × 30 × 30 cm med en gren, en plante og skjul.

Gi små insekter daglig og pulverfôr annenhver dag, og pudre insektene med kalk. Hold ungene hver for seg, fordi de er aggressive mot hverandre. Vekst til voksen størrelse tar ett til to år.

Helse og vanlige feil

Phelsuma madagascariensis regnes som hardfør, men huden er skjør, og de fleste problemene skyldes feil stell. Typiske feil er:

- Manglende UVB og kalk, som gir svake knokler hos unge dyr og avlshunner.
- For lite varme eller for lav fuktighet, som gir dårlig appetitt og problemer med hudskifte.
- For fint eller for grovt bunnsubstrat, som kan svelges sammen med insekter og gi tarmslyng.
- Slåsskamper mellom hanner eller mellom uforenlige par, som gir bitt, sår og tapte haler.
- Rift i huden hvis dyret tas tak i. Håndter ikke dyret med fingrene, men la det gå frivillig.

Et friskt dyr er aktivt, har klare øyne og en fyldig hale. Søk veterinær med erfaring på krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, slutter å spise eller er slapp og mørk.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.

Hele veiledningen med kart og oppdateringer: herpy.org/no/gekkoer/phelsuma-madagascariensis